

Hodnocení „šité na míru“: vědecké naděje se seznámili s jeho principy

11.4.2024 - | Akademie věd České republiky

Celkem 52 vědeckých pracovišť a 360 vědeckých týmů se podrobilo při hodnocení za období 2015-2019 posuzování svých aktivit ze strany převážně zahraničních expertů. Ti nejdříve v tzv. I. fázi zhodnotili 7033 výstupů, které týmy vybraly jako nejlepší ze své produkce za dané období.

Udělené „známky“ za výstupy a další informace týkající se výzkumné a odborné činnosti pracovišť a jejich týmů využily mezinárodní komise ve II. fázi hodnocení. Výsledkem byly hodnotící zprávy pro pracoviště a jejich vědecké týmy. Mnoho ústavů inspirovaly ke změnám s jasnou motivací: dosáhnout lepších výsledků. Hodnocení je tak důležitým prvkem „života“ Akademie věd, které by mělo vést nejen ke zlepšování vědecké úrovně, ale i efektivnějšímu fungování našich pracovišť.

Principy hodnocení pracovišť Akademie věd ČR představil vědcům a vědkyním Jiří Homola.

Zpětná vazba nad zlato

„Hodnocení výzkumu je důležité. I proto chceme, aby o něm měli mladí vědci a mladé vědkyně co nejvíce informací od počátku svých nezávislých vědeckých kariér,“ zdůraznil při diskuzi Jiří Homola. „Začínající badatelé jsou pro budoucnost Akademie věd klíčoví. Z tohoto důvodu bychom jim měli vysvětlovat náš pohled na hodnocení výzkumu, význam hodnocení a zajímat se i o jejich názory a zkušenosti“ dodal.

Připravované hodnocení za období 2020-2024, které se uskuteční v příštím roce, by mělo být v porovnání s předchozím „stříhlejší“ a efektivnější. Významným zdrojem inspirace se pro něj stala zpětná vazba od 52 výzkumně orientovaných pracovišť a více než 260 expertů z hodnotících grémií převážně ze zahraničí. „Jejich poznatky takřkajíc zvenčí jsou pro nás přínosné. Tito experti totiž mají zkušenosti s hodnocením výzkumu v dalších zemích,“ upozornil Jiří Homola.

Hodnocení šité „na míru“

Nově bude mít každý ústav svou „vlastní“ hodnotící komisi složenou z expertů se znalostí výzkumných témat, které týmy na pracovišti řeší. „Snažíme se pracovištím a jejich týmům přinést kvalitní a nezávislou zpětnou vazbu. Hodnocení věnujeme velkou pozornost – nechceme, aby naši vědci měli pocit, že jejich kvalitní práci nezhodnotíme kvalitně,“ uvedl Jiří Homola.

Hodnocení se proto opře o *peer-review* a důsledně se bude vztahovat k mezinárodním standardům. K tomu pomohou zahraniční experti, které Akademie věd do hodnocení svých pracovišť zapojuje dlouhodobě a systematicky.

Velký zájem na setkání vzbuzovaly otázky týkající se výběru výstupů do hodnocení, volby nezávislých expertů do komisí a přístupů k hodnocení vědeckých týmů. Padly ale i otázky na obecnější témata – například jak posuzovat aplikovaný výzkum. Jeho výsledky se totiž často v hodnocených pěti letech nezhmotní natolik, aby šlo odpovědně ocenit jejich přínos. „Hodnocení výsledků aplikovaného výzkumu se proto budeme věnovat podrobně v rámci kritéria ‚společenské relevance‘, zasadíme je do širšího kontextu aktivit pracoviště a budeme je také posuzovat v delším časovém horizontu,“ nastínil plány Jiří Homola.

Účastníci diskutovali například o výběru výstupů do hodnocení či volbě členů do komisí.

Zvyšování kvality s tradicí

Hodnocení svých pracovišť organizuje Akademie věd ČR už od roku 1993. Smyslem zapojení nezávislého pohledu převážně zahraničních expertů, je zvýšit kvalitu vědecké a odborné činnosti ústavů. Získané informace zároveň slouží k vyhodnocení postavení vědeckých pracovišť v mezinárodním prostředí. Roli hrají i v celkové strategii řízení Akademie věd ČR a při rozhodování o přidělování institucionální podpory. Výsledky všech cyklů hodnocení od roku 2005 komunikuje Akademie věd ČR transparentně na webu AV ČR.

Více informací o předchozím hodnocení pracovišť za léta 2015–2019 se můžete dočíst v rozhovoru s Jiřím Homolou v e-časopise AB / Akademický bulletin z roku 2022.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Hodnoceni-site-na-miru-vedecke-nadeje-se-seznamili-s-jeho-principy>